

Köllő Dávid

A gyermekek szexuális kizsákmányolása a kibertér felhasználásával

Sexual exploitation of children using cyberspace

Absztrakt

Az internet elterjedésével a korábban jól ismert bűncselekmények átalakultak, és az új elkövetési formák kihívás elé állították a társadalmat, legfőképpen az igazságszolgáltatást. Jelen tanulmányban bemutatásra kerülnek a kibertérhez köthető bűncselekmények, valamint azok a magatartások, amelyek a magyar büntetőjog szerint nem büntetendők, de mégis sértik az alapvető társadalmi normákat. Végezetül egy empirikus kutatáson keresztül betekintést kaphat az olvasó egy folyamatba, amely – fizikai kontaktus nélkül – rendkívül veszélyezteti a kiskorú értelmi, erkölcsi és érzelmi fejlődését.

Kulcsszavak: kibertér, kiberbűnözés, pornográfia, gyermekek, behálózás, pedofília, gyermekpornográfia

Abstract

Well-known crimes have been transformed with the spread of the Internet, and the new forms of crimes challenged the society, especially the justice. This study presents cybercrime-related crimes and behaviours that are not punishable under the Hungarian criminal law, but these still violate basic social norms. Finally, the reader can have a look into a process – through an empirical research – that endangers the minors' intellectual, moral, and emotional development without physical contact.

Keywords: cyberspace, cybercrime, pornography, children, grooming, paedophilia, child pornography

Bevezetés

A számítógépes bűnözés története és fejlődése könnyen nyomon követhető, hiszen egybeesik az internet kialakulásával. Ahogyan a legtöbb technikai fejlesztés úgy

a számítógép és az internet is katonai fejlesztésként indult, de 1990-ben az első előfizethető betárcsázós internetszolgáltatás megjelenésével létrejött a társadalom minden részének elérhető alternatív világ (URL1). Az internet a modernkori kommunikáció legmeghatározóbb eszköze, amely bármilyen emberi tevékenység kiszolgálására alkalmas. A földrajzi határok átívelhetőségével, a kultúrák találkozásával megannyi lehetőség elérhetővé vált számunkra.

„Az internetet, mint a nyílt beszéd, a globális kommunikáció eszközeként üdvözltek. Az online környezet lehetővé teszi az egyének és a csoportok számára, hogy megosszák egymással ötleteiket és tapasztalataikat, az információcserének ezen útja, korábban lehetetlen volt az ezelőtt használt hírközlő csatornákon. Ez a szabad áramlás és a csere, a demokratikus kultúrák életvitelének tekinthető.” (McGonagle, 2001, 21.)

Az internet, mint a neve is sugallja, alapvetően számítógépes hálózat, pontosabban hálózatok hálózata (Castells, 2002, 6.). A hálózat összeköti a számítógépeket, lehetővé téve ezzel a kommunikációt és az információcserét. Ilyen információs és kommunikációs technológiák már évtizedek óta léteznek, amelyeket a katonaságnál, pénzügyi piacokon, kormányzati szerveknél használtak. Az internet az az eszköz, ami biztosítja az összekapcsolást a már létező, sokféle és változatos hálózat között, és ezekből egy olyan hálózatot hoz létre, amely lehetővé teszi bármely hozzá kapcsolódó eszközök (például egyéni számítógép) közötti kommunikációt.

Az internet az ismeretlenségből tört be a hétköznapi ember életébe, nem hagyva időt a rohamosan változó világ kezelésének felhasználószintű elsajátítására, az új környezet teljes mértékben való feltérképezésére. Ennek eredményeként a személyiségünk változására is nagy hatást gyakorol anélkül, hogy azt észrevennénk.

Felhasználóként mi alakítjuk és befolyásoljuk az adott környezetet (Wallace, 2002, 13.). Ekkor jelenhetnek meg azok a tényezők, amely során az internetnek nem csak a pozitív, hanem a negatív oldalát is figyelembe kell venni. Különböző kutatásokból már kiderült, hogy a környezetünk jelentős hatással van a viselkedésünk alakulására, ráadásul ebben az alternatív valóságban, ahol közvetlen, elektronikai eszközökön keresztül érintkezünk másokkal, egy, a valónktól jelentősen eltérő személyiséget veszünk fel álarcként, amelyet alapvetően az offline térben, vagyis a valóságban nem mutatnánk. Ez a jelenség több mint a kibertér által biztosított anonimitás, hiszen itt nem egyszerűen csak a valónkat rejtjük el, hanem attól eltérő magatartást mutatunk.

A technika használatának nehézségei

A digitális szakadék egy olyan társadalmi kérdés, amely a különböző technikai eszközöket használó és nem használó személyek közötti eltérő információmennyiségre utal. A különbséget nem feltétlenül az internethez való hozzáférhetőség határozza meg, hanem az információs és kommunikációs technológiák, illetve a média, a társadalom különböző szegmenseihez való hozzáférés. Ami az internetet illeti, a hozzáférés csak egy szempont, a szakadékot meghatározhatja a kapcsolat minősége és a hozzá kapcsolódó szolgáltatás, vagy akár a számítógép teljesítménye. Ezt a problémát leggyakrabban nemzetközi összefüggésben vizsgálják, jelezve, hogy egyes országok sokkal felkészültebbek, mint más fejlődő nemzetek, akik még csak most kezdik kihasználni a gyorsan bővülő internet előnyeit. Nehézségnek számít továbbá a digitális írástudatlanság is. Még mindig probléma, hogy 757 millió felnőtt és 115 millió gyermek él a világon, akik nem tudnak írni vagy olvasni. Tehát a digitális írástudatlanságot eredményezhetik a képességbeli hiányosságok, ezzel előidézve a digitális kompetenciák megszerzésének nehézségeit is. Ez a hiányosság, ha nem is teszi lehetetlenné, de nagyban megnehezíti az internettel való azonosulást, illetve a karrierépítést (URL2).

Régi bűncselekmény új környezetben

Az új környezetben az emberi kreativitás határok nélkül bontakozhat ki, ezzel számtalan előnye mellett jelentős mennyiségű új bűncselekményformát eredményezve. Továbbgondolva ezt a folyamatot, ezeknek az új típusú bűncselekmények kezelésére széles körben változtatásokat kellett alkalmazni, például a jogi-, magánbiztonsági-, közszolgálati-, így a rendészeti területen is. Ebből fakadóan a kriminológusoknak a régi kérdésekre adott válaszokat ki kellett egészíteni a kibertérre. Hogyan lehet a szervezeti, vagy akár az individuális magatartásokat úgy szabályozni, hogy ezzel hosszútávon létrehozzuk és megszilárdítsuk környezetünk biztonságát?

A kriminológia egy különös tudomány, amely különbözik a hétköznapi társaitól, tekintve, hogy témája nem egy objektív jelenség. Megfigyelésekkel a bűnt vizsgálja társadalmi és pszichológiai szemszögből (Freda et al., 1924, 32.). A bűnt mindig is a társadalmi és kulturális konvenciók határozták meg, ennek eredményeképpen a társadalmi berendezkedés változásával régi bűncselekmények tűntek el, és eddig nem ismert, új elkövetési formák jelentek meg. Ebből fakadóan az online életben a régi normasértő cselekményeket vagy akár

bűncselekményeket új elkövetési magatartással követik el, amelyek azonosítására a társadalom, a rendőrség, a politika új szókinccset hozott létre: hackelés, adathalászás, rosszindulatú programok, kalózkodás, grooming, sexting, cyberbullying. A kriminológusok számára az internetes bűnözés értelmének meghatározása jelentős problémát jelent, hiszen józan, kiegyensúlyozott válaszokat kell adni egy valóságtól elszakadt, fantáziavilágban történt eseményekre, amelyek befolyásolják a társadalmat. A kiberbűnözés meghatározásához először az internetet – mint elengedhetetlen eszközt – kell vizsgálni, amely nélkül gyakorlatilag nem lehetne ilyen módon bűncselekményt elkövetni. Nem lehet egy egyszerű technológiának tekinteni, ami önmagában eredményezheti ezeket a destruktív cselekményeket, inkább egy üres lapként kell elképzelni, amit a társadalom tagjai egyénenként töltenek meg tartalommal. Így az internet olyan formát ölt, mint amire használni szándékozzák (Snyder, 2001, 251–256.).

A mit csinálnak az emberek az interneten, és hogyan kérdésre adott válasz megfogalmazásánál az internet létrehozásának célját kell meghatározni. Lényegében társadalmi célú felhasználásokra hozták létre, amelyhez, mint egy új és ismeretlen területhez kapcsolódnak deviáns és büntetendő magatartások. Ilyen magatartás a gyermekpornográf felvétel letöltése, amellyel a letöltő fogyasztóként közvetetten hozzájárul ahhoz, hogy további gyermekek szexuális kizsákmányolás áldozatává váljanak, hiszen a letöltéssel a készítő számára igényt formál további felvételek létrehozására.

Ahhoz, hogy megfelelően csoportosítani tudjuk a kiberbűncselekményeket, a legoptimálisabb lehetőség az, ha a büntetőjogot vesszük alapul, és a már meglévő kategóriákat alkalmazzuk. Így a számítógépes bűnözést négy részre tudjuk osztani:

- Kiber birtokháborítás: átlépve más birtokába tartozó számítógép határát. Hálózaton keresztül vagy egyéb módszerrel a rendszerbe való belépés és/vagy károkozás, például: hackelés, vírus támadás.
- Kiber megtévesztés és lopás: pénz vagy tulajdon jogtalan elsajátítása (lopás), például: hitelkártya-csalás, szellemi tulajdon megsértése (kalózkodás).
- Kiber pornográfia: a törvény megsértése obszcén tartalmakkal, például: gyermekpornográf felvétel.
- Kiber erőszak: lelki vagy fizikai károsodás előidézése, például: gyűlöletbeszéd, titkos megfigyelés (Wall, 2009, 3–7.).

Az első két kategória a tulajdon elleni bűncselekményeket foglalja magába, a harmadik és a negyedik az erkölcs és a személy elleni bűncselekményeket (Wall, 2009, 30.).

Az internetes pornográfia kialakulása és elterjedése

Az első szexuális jellegű képek az őskorszak idejéből származnak. A valaha felfedezett emberi forma egyik legkorábbi ábrázolása, az úgynevezett Willendorfi Vénusz, amelynek keletkezését Kr. e. 24 000–22 000 közé teszik. A forma egy nagy, függőleges mellekkel rendelkező nő alakját ábrázolja, melyen kiemelték továbbá a szeméremajkakat és a gömbölyű hasat, melylyel a termékenységet kívánták szimbolizálni (Lane, 2001, 1–2.). Az ókori görög és római világban a kézműves technológia fejlődése a szexuális képeket ábrázoló termékek kereskedelmének virágzását eredményezte. Ezeket a kézműves termékeket a rajtuk lévő ábrákkal együtt elkápráztatónak találták. Ilyenek voltak az edények, bronz tálak, vázák és még a gyermekek ivócsészéi, tányérjai is (Lane, 2001, 3–4.). A XIX. századtól kezdve a nyomtatás fejlődését gyorsan követte a szexuális tartamú publikációk terjedése, beleértve a könyveket, brosúrákat, poszttereket és egyéb rajzokat (Kutchinsky, 1992, 41.; Lane, 2001, 7.). A viktoriánus korszakot a pornográfia és az erotika virágzó, de nagymértékben titkos kereskedelme jellemezte (Mackie, 2004, 981.). Az 1840-es években az első fényképezőgépek és a mozgóképek megjelenésével a képi ábrázolás fokozatosan kezdte felváltani az írott formát. Ez a lépés a vizuális ábrázolásra terjesztette ki a pornográfia vonzerejét, hogy az írástudó eliten túl a nézők és fogyasztók minden társadalmi rétegből megismerhessék ezeket az új, nyílt szexuális tartalmakat (Kutchinsky, 1992, 41–42.; URL3). A XX. században a pornográfia népszerűsége tovább nőtt a nyugati világban, fokozatosan elterjedtek a felnőtt filmszínházak és magazinok, mint például a Playboy, Penthouse, Hustler és még sok más hasonló tartamú médium. Ezt követően 1970-ben egy újabb mérföldkőhöz ért a pornóipar, melynek okozója a tömegpiaci videomagnók elterjedése volt. Ez lehetővé tette, hogy a nézők pornográf filmeket nézhessenek a magánéletet és biztonságot biztosító otthonaikban. Ezt követte a pornográf anyagok rendelkezésre bocsátása dedikált kábeltévén és műholdas előfizetési csatornákon keresztül (Lane, 2001, 15.).

A fentebb bemutatott történeti leírás két fő szempontot illusztrál: először is, hogy a szexuális tartamú anyagok iránti érdeklődés növekedése az emberi kultúrák fejlődésének mindenkori jellemzője. Másrészt, hogy a kommunikációs technikák fejlődése a pornográf tartalmak nagyobb hozzáférhetőségét eredményezte a közösség számára. Ezért nem meglepő, hogy a pornográfia az internet kezdete óta annak kiemelt jellemzője. Az 1970-es évek végén egyetemi hallgatók olyan szoftvereket fejlesztettek, amelyek lehetővé tették a képek átvitelét az Usenet rendszereken keresztül. 1996-ban a tíz legnépszerűbb

Usenet csoport közül öt pornográf tartalmak közzétételére orientálódott, és naponta körülbelül 500 000 fogyasztót vonzott (Lane, 2001, 66–67.). Az 1990-es évek közepén a számítástechnika fellendülése az internet nagymértékű bővülését, s ezzel egyidejűleg az internetes pornográfia tényleges megjelenését jelentette. Az online pornográfia – a problémaként való elkönyvelése mellett – számos technikai fejlődést is eredményezett. A pornográf oldalakat üzemeltetők voltak az első internetes vállalkozók, akik ténylegesen profitot termeltek az e-kereskedelem megvalósításával. Ezen kívül számos olyan kulcsfontosságú technológia fejlesztését kezdeményezték, amelyek a digitális tartalmak internetes vásárlóknak történő átadását eredményezték, ilyen például a biztonságos hitelkártyás fizetési rendszer. Ezzel lehetővé tették, hogy további hagyományos tartalmakat is bevonjanak az e-kereskedelembé, és kizárólag internetes vásárlásra alkalmas oldalakat hozzanak létre, mint például az ebay.com vagy az amazon.com (Bennett, 2001, 381.).

A pornográfia hatása a fiatalokra nézve

A kritikus kriminológiai kérdés az, hogy mi a határ az obszcén pornográfia, az erotikus (művészi) tartalom, vagy azon pornográf tartalmak között, amelyek büntetőjogi szankciót vonnak maguk után. Fontos tudatosítani, hogy nem csak azok a tartalmak a károsak, amelyeket a jog büntetni rendel. Ezen kívül számos olyan tartalommal szembesülhetünk, melyek gyökeresen befolyásolhatják a személyiségünket, azonban nem vonnak maguk után túlzott informális elítélést. Ez leginkább a fiatalokat veszélyeztetheti (Parti, 2008, 42.). Az obszcenitás meghatározását a történelmi és kulturális változások is befolyásolták.

A pornográfia a liberálisabb jogi rendszerekben megengedhetőbbnek tekinthető, és ezek annak túlszabályozásában látják a valós problémát, míg más országok jogrendszerében teljességgel elfogadhatatlan. Ez a kérdés különösen akkor releváns, amikor a pornográf tartalmú anyagot transznacionális médiumokon keresztül, államhatárok átlépésével tekintik meg. A jogi pluralizmus annál kézzelfoghatóbbá válik, minél inkább a nyugati nemzeteket vizsgáljuk, amelyek általában engedékenyebbek a szexuális képviselő tekintetében. Ezzel szemben számos olyan ország van, ahol az obszcenitást sokkal szigorúbban veszik, mint például Szaúd-Arábiában, ahol az internetes hozzáférést a kormány által vezetett ellenőrző központon keresztül engedélyezik, így lehetővé téve a hatóságok számára, hogy a pornográf oldalakhoz való hozzáférést megakadályozzák, ezzel is biztosítva a nyilvános tisztességhez/illetemhez fűződő társadalmi és jogi érdek érvényesülését (URL4). Ez azonban a szaúdi kormány

által nem felügyelt olyan földalatti iparhoz vezetett, amely hozzáférést biztosít az ország állampolgárai számára.

Problémát jelent továbbá, hogy a fiatalok (akár tudatosan vagy véletlenül) ki vannak téve a szexuális tartalmú, felnőttorientált oldalakkal való találkozásnak. Az ártalmatlannak tűnő webes keresések is a gyermekekre nézve nem megfelelőnek tartott tartalmak felbukkanását eredményezhetik (Thorburgh et al., 2004, 8., 43., 47.), de a tömegesen érkező marketing e-mailek (spam levelek) is hordozhatnak ilyen tartalmakat, vagy akár a különböző weboldalak szélén megjelenő hirdetések is. Továbbá a gyermek kíváncsisága is előidézheti a célzott keresést. Az Internet Filter Review által végzett 2004-es kutatásból kiderült, hogy az online pornográfia legnagyobb fogyasztóit a 12–17 éves korosztály képezi. Ebből következik, hogy a szexuális felvilágosítást az interneten szerzik meg, nem pedig a szülőktől vagy intézményes felvilágosítás keretén belül, így megnő az esélye a helytelen érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődés végbemenetelének. Az internet előtt erre korlátozottan volt lehetőség, hiszen a pornográf tartalmú magazinok hagyományos módon való megszerzése és megtekintése jogszerűen tilos volt.

Szexuális erőszak

Az erőszakos cselekményeket három részre lehet bontani: agresszióból generálódó, reaktív erőszakra; haszonszerzés céljából alkalmazott erőszakra; szexuális erőszakra. Az utóbbi kapcsolódik leginkább tanulmányom témájához, amelynek motivációja a szexuális szükségletek kielégítése.

A szexuális erőszak olyan átfogó kifejezés, amely magába foglal bármely szexuális cselekményt, nem kívánt szexuális cselekményre utaló magatartást, ezt magába foglaló megjegyzést vagy olyan cselekményt, mely szexualitásra kényszerít bármely körülmény között, beleértve a munkahelyi, illetve családon belüli eseteket is (Krug et al., 2002. 149.).

A szakemberek, akadémikusok és az áldozatok által használt szexuális erőszak fogalma, mint cselekmény, nem kizárólag fizikai sérelem okozására alkalmas, hanem sok esetben súlyosabb és nehezebben gyógyítható pszichikai sérelemre is. Ebből fakadóan azonosíthatjuk a kibertérben elkövetett szexuális erőszakot, mint olyan cselekményt, amelyet – súlyos pszichés traumát okozva – számítástechnikai eszköz felhasználásával követnek el.

A gyermekek sérelmére elkövetett szexuáliskizsákmányolás-bűncselekmény összetettsége

A gyermekek szexuális kizsákmányolásával összefüggő esetek azt mutatják, hogy minden korosztály – társadalmi és gazdasági háttértől függetlenül – ugyanúgy sebezhető és érintett lehet a kizsákmányolás összes formájával. A gyermekek szexuális kizsákmányolásának online eleme azt jelenti, hogy van egy másik dimenzió is, amelyet figyelembe kell venni az áldozatokra gyakorolt hatása miatt.

Ha büntetőjogi terminológiát használunk, akkor nincs hierarchia. Maximum a belső struktúrájában, amikor a gyermekek sérelmére elkövetett bűncselekményeket súlyosabban rendeli büntetni. Abban az esetben, ha gyermekvédelmi paradigmában gondolkodunk, akkor az online térben, gyermek sérelmére elkövetett bántalmazás is gyermekbántalmazásnak számít. Ez az egyik leg súlyosabb dolog, amit a felnőtt világ elkövethet, hiszen a gyerekkorban elkövetett bántalmazás és abúzusélmények óhatatlanul is mélyre hatnak. Így nemcsak a gyerekkort határozzák meg, hanem nagyon sok esetben a felnőttkorra is hatást gyakorolnak. A definíció is úgy fogalmaz, hogy a gyerekkorban elszenvedett abúzus az erkölcsi, érzelmi, értelmi fejlődést veszélyezteti. Az online térben elkövetett visszaélés ugyanolyan hatásokat gyakorol, mint az offline térben elkövetett cselekmény, ezt különböző kutatások is alá tudják támasztani. Ha poszttraumás stressz-szindrómáról beszélünk, ott nincs különbség a kettő között. Ebből a szempontból, ha azt mondjuk a gyermekek sérelmére elkövetett bűncselekményeket kiemelt figyelemmel kell kezelni, akkor nem morális pánikkeltésről van szó, hanem egy régóta fennálló probléma megfelelő helyzetfelismeréséről (Gyurkó, 2018).

Beichtman írja le az iskolásokon és serdülőkön elkövetett szexuális bántalmazások különböző, rövid távú hatásait. A szexuálisan bántalmazott serdülőknél depressziót, alacsony önbecsülést, viselkedési zavarokat és önkárosítással, illetve öngyilkossággal összefüggő gondolatok megnövekedését fedezték fel (Beichtman et al., 1992, 101–118.). Az iskoláskorú sértettek egyértelműen nem megfelelő szexuális magatartásokat mutatnak, például túlzott maszturbáció, szexuális aggodalom és agresszió. Ezek a serdülő fiatalok a szexuális életükben több, szexuális zavarra utaló magatartást tanúsítanak, illetve több homoszexuális kapcsolatban vesznek részt (Neumann et al., 1996, 6–16.). A gyermekbántalmazások hosszú távú hatásait vizsgálva a tanulmányok azt mutatják, hogy azoknál a felnőtteknél, akiket gyerekkorukban szexuális bántalmazás ért, nagyobb valószínűséggel fognak megnyilvánulni a depresszióval, öngyilkossággal kapcsolatos gondolatok, szorongás, elszigetelődés, megbélyegzés érzése, rossz önbecsülés, másokban való megbízással kapcsolatos problémák,

disszociáció, poszttraumás stressz-szindróma, rögeszmék és kényszerek (Putnam, 2003, 269–278.). Mindezt befolyásolhatja a bántalmazás módja, gyakorisága és időtartama (Beichtman et al. 1992, 101–118.).

Traumatogén dinamika

A szexuális bántalmazások hatásaiban szerepet játszó dinamika szisztematikusabb megértéséhez Finkelhor és Brown felállította a négy részből álló traumatogén dinamikát, melyet a visszaélés által okozott pszichológiai kár magjaként azonosítanak. E dinamikán keresztül a szexuális bántalmazáson átesett gyermekek érzelmi és viselkedési problémákat mutathatnak.

1. *„Traumás sexualizáció: ez a dinamika egy olyan folyamatra utal, amelynél a gyermek szexualitása nem megfelelő, diszfunkcionális módon alakul ki a szexuális bántalmazás következtében. Ez történhet többféle módon is, például ha a szexuális magatartásra többször pozitív visszajelzést ad az elkövető. A szexuális viselkedés iránti pozitív visszajelzés, az arra kapott szeretet, figyelem, kiváltságok és az általa kapott ajándékok következtében a gyermek megtanulja használni a szexuális magatartást, mint olyan stratégiát, amellyel másokat manipulálhat, hogy megfeleljen a különféle elvárásoknak.*
2. *Cserbenhagyás: A dinamika révén a gyerekek felfedezik, hogy valaki, akiről azt hitték, hogy létfontosságú az életükben, kárt okozott nekik. Ez sokféle módon fordulhat elő a molesztálási cselekmény következtében, például amikor a gyermek észreveszi, hogy egy megbízható ember manipulálta őt a hazugságaival vagy az erkölcsi normákkal kapcsolatban. A gyermekek nem csak az elkövetővel szemben érzik magukat cserbenhagyottnak, hanem azokkal a családtagokkal szemben is, akik nem tudták megvédeni őket a visszaélésektől, vagy akiknek a magatartásuk megváltozott a visszaélés nyilvánosságra hozatalát követően.*
3. *Tehetetlenség: Ez a dinamika azt a folyamatot jelenti, amelyben a gyermek akaratát és a hatékonyság érzését folyamatosan figyelmen kívül hagyják. A szexuális zaklatás sok szempontból hozzájárul a dinamikához, kezdve azzal, hogy a gyermek személyes terét – testét – a gyermek akaratával szemben támadják, használják. Ez a gyengeség érzése erősödik, amikor megpróbálják újra és újra megakadályozni a visszaélést, vagy amikor rájönnek, hogy a függőség körülményei mennyire csapdába ejtette őket.*
4. *Stigmatizáció: A rosszra, szégyenre és büntudatra utal, amely a gyermek önképébe illeszkedik, az elkövető, a gyermek környezete vagy a társadalom által, amelyben él. A megbélyegzés megerősödik, amikor a nyilvánosságra hozatal*

után az emberek sokkal vagy hisztériával reagálnak a történetekre, vagy hibáztatják a gyermeket a történetek miatt.” (Finkelhor–Brown, 1985, 66–77.)

Pedofilok az online térben

Parafilák alatt a nem szokványos szexuális izgalmat értjük tárgyak, dolgok, személyek iránt, amelyek nem kapcsolódnak a normális szexuális viselkedésmintához, vagy zavarhatják a normális szexuális kapcsolatok kialakulását (URL5). Lényegében ez egy olyan állapot, melyet a társadalom kellemetlennek, szokatlannak vagy rendellenesnek találhat. A DSM (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) nyolcféle parafilát különböztet meg: exhibicionizmust, fetisizmust, frotteurizmust, szexuális mazochizmust, szexuális sadizmust, transzvesztizmust, voyeurizmust és a pedofiliát (First, 2014, 191–201.). A pedofil kifejezésnél azt a személyiségzavart értjük, amelynek során a felnőtt a serdülőkorban lévő gyermekek iránt tanúsít szexuális érdeklődést. A magatartás megnyilvánulása szorosan kapcsolódik a szexuális bűncselekményekhez. Fontos megemlíteni, hogy a pedofília akkor számít büntetendőnek, ha olyan magatartást követ el, amely a Btk. szerint büntetendő.

Az 1990-es évektől – köszönhetően az internet elterjedésének – a pedofil cselekmények többségét online környezetben követik el. Az internetorientált pedofil cselekmények legtöbbször a gyermekekről készült obszcén tartalmak – képek, videó felvételek – megtekintésével jellemezhetők. Ezen változás tényként való elfogadásakor rengeteg kérdés felmerült, melyekről szervezetek és kutatók tanulmányokat és felméréseket készítettek. Az egyik ilyen kérdés, hogy az internetre áttért pedofília az elkövetőkben milyen mértékben fokozza a vágyat további cselekmények offline térben való elkövetésére. Az FBI felmérése alapján a gyermek pornográf tartalmakat gyűjtők 50%-a nem határolódik el attól, hogy további szexuális bűncselekményeket kövessen el gyermekek sérelmére (NCIS, 1999, 38–40.). Parti Katalin szerint az internet hajnalán óriási viták folytak erről a kérdéstről. Kezdetben nem voltak közösségi oldalak, és nem voltak meggyőződve arról, hogy az online gyermekpornográfia-fogyasztás következtében az elkövető nem fog vágni a továbbiakban más, fizikai kapcsolatra, vagyis megmarad az online térben, ahol mindenféle feszültségét levezetheti, ezzel kihúzza ilyenén hajlaminak méregfogát. Később azonban a kutatók arra jutottak, hogy ez lényegében egy kondicionális folyamat, amely során a fogyasztó minél több pornót néz, annál extrémebb ingerre van szüksége ugyanazon érzelmi többlet eléréséhez. A végén az extrémítás addig jut el, hogy durvább változatok felé fordul – itt jön képbe a gyermekpornográfia –, és amikor már ez sem

elég, akkor bekövetkezik az, amikor már fizikailag is sérelmet fog okozni. Ezt a folyamatot úgy kell elképzelni, mint a kábítószer-függőséget, vagyis ez is egy addikció (Parti, 2018).

Gyermekpornográfia

Amíg a kibertérben elkövetett gazdasági bűncselekmény kézzelfogható dolgainkban, szellemi termékeinkben okoz kárt, addig az erkölcs és a személy ellen elkövetett bűncselekmények – mint a gyermekpornográfia – a társadalmi normák egészét befolyásolják. Ebben az esetben nem egy tárgy sérül, ami pótolható, hanem egy emberi entitás, egy létező lény teste és lelke.

Ha a felvételt, melyet a gyermek szexuális kizsákmányolásáról készített az elkövető, megosztják az interneten, annak terjedését lehetetlen lesz szabályozni. Ennek következtében a traumatizáló faktor is megváltozik (Hatvani, 2010, 5.). Ennél a bűncselekménytípusnál a viktimizáció örökké fog tartani, mely a felvételek újbóli megtekintésével megy végbe (Klain, 2001, 187.). Az internet elterjedése előtt a kiskorúak sérelmére elkövetett szexuális jellegű bűncselekmények elkövetőit az akkor hatályban lévő törvények enyhébben rendelték büntetni. A mindenki számára elérhető kibertér következtében viszont ezek a bűncselekmények jobban elszaporodtak, ennél fogva feltűnőbb bűnelkövetési magatartásnak is számított, aminek következtében a jogalkotók sikeresen tettek javaslatot a súlyosabb büntetésre (URL6). Azonban az internet megjelenése előtt is létezett a gyermekpornográfia.

A történészek a viktoriánus korszakból is dokumentáltak gyermekpornográfiára és gyermekprostitúcióra utaló anyagokat (Brown et al., 2002, 180.). A nemek megjelenése a gyermekpornográf anyagokon országonként eltérő. Az Amerikai Egyesült Államokban az elkobzott anyagok több mint 50%-a fiúkat ábrázol, Kanadában ez az arány 75%-os. Ezzel ellentétben, Japánban a gyermekpornográf anyagok többségén lányok jelennek meg. Összességében, ha globálisan nézzük az arányokat, a sértettek alig több mint 50%-a nőnemű, túlnyomóan kaukázusiak vagy ázsiaiak. Az afroamerikai gyermekekről kevés kép található (ECPAT, 1997, 2.).

Cybersexploitation

Az online pedofília kategóriájába tartozó további magatartás a cybersexploitation, mely során felnőttek, akik szexuálisan érdeklődnek fiatalok iránt, online

kommunikációt használnak annak érdekében, hogy a potenciális áldozatokkal barátkozzanak (O'Connell, 2003, 2.). Ez a cselekmény olyan, elsősorban a gyermekeknek feltett kérdésekből áll, amik a szexualitáshoz kapcsolódnak, mint például „*Szexeltél-e már valaha? Fantáziálsz-e szexről?*” (O'Connell, 2003, 7.) Ez azzal járhat, hogy kényszerítéssel és fenyegetéssel a gyermeket arra ösztönzik, hogy részt vegyen a bántalmazó által elgondolt forgatókönyv megjelenítésében. Ezt több módszerrel is megvalósíthatják, s legtöbbször valódi személyiségük elrejtésével, a kibertér által biztosított anonimitás kihasználásával, magukat serdülőkorúnak kiadva próbálják elnyerni az áldozat bizalmát (Feather, 1999, 7.). A gyermek így könnyebben elfogadja az erőltetett témát, hiszen abban a tudatban van, hogy egy vele egyidős fiattal beszélget, nem pedig egy felnőttel. O'Connell felmérése szerint a csevegőszobák 8-11 éves tagjai közül több mint a fele beszélgetett már szexualitáshoz kapcsolódó témáról olyan partnerrel, akit az online térben ismert meg (O'Connell, 2004, 5.). Azonban a felmérésből nem derül ki, hogy a beszélgetőpartnerek felnőttek vagy fiatakorúak voltak, ami szintén a kibertér nyújtotta anonimitásnak köszönhető (O'Connell, 2004, 6.).

Grooming

A grooming az a behálózó magatartás, amivel az elkövető az érettségéből adódó értelmi fölényt kihasználva, egy látszólagos barátság, bizalom kialakítására törekszik a függőségi viszony megteremtése érdekében. A NSPCC szerint „*a szexuális bántalmazás vagy kizsákmányolás céljából valakinek először érzelmi kapcsolatot kell létrehoznia az áldozattal*” (URL7).

Ez a folyamat több fázisból áll, melyet Rachel O'Connell törvényszéki pszichológus fogalmazott meg. Az elkövető először – általában az életkorát vagy nemét eltitkolva – felveszi a kapcsolatot a kiszemelt áldozatával, ez a barátságképző szakasz. Ebben a szakaszban a ragadozó igyekszik felmérni a gyermek érettségi szintjét, amiből következtetni tud arra, hogy mennyire fogékony egy idegennel való ismerkedésre. Ezt követi a kapcsolatépítő szakasz. Az érettségéből fakadó szellemi fölényét kihasználva úgy alakítja a beszélgetést, hogy megismerje a gyermek hobbját, szokásait, problémáit, így tudni fogja, hogy mire van szüksége, például egy barátira, szerelemre, vagy csak egy személyre, aki meghallgatja. Az elkövető gyakran alkalmazza a copycat módszert, amely azt jelenti, hogy a ragadozó az áldozat mondanivalójával azonosulást és elfogadást színlel annak érdekében, hogy a gyermek azt érezze, kettejük között van valami közös. A harmadik szakaszban az elkövető kockázatértékelést végez, amely során megbizonyosodik arról, hogy a kettejük között lévő beszélgetés

titokban marad-e, ebből pedig arra tud következtetni, hogy a gyerek számára ez a kapcsolat valóban többet jelent, mint egy egyszerű beszélgetés. Ennek a technikának jobban kiszolgáltatottak az érzékenyebb, elszigetelt, önbizalomhiányos fiatalok. A negyedik szakasz a kizárólagosság, ahol a ragadozó közli az áldozatával, hogy ez a kapcsolat valóban különleges, biztosítja a gyermeket afelől, hogy mindig számíthat a barátságára, segítségére, ezzel elérve azt a szintet, amikor a pedofil a gyermek kizárólagos barátja lesz. Ezt követi a szexuális szakasz, ahol a pedofil olyan szexualitáshoz kapcsolódó kérdéseket tesz fel, mint például érintettek-e már meg, vagy tetszene-e, ha az idősebb emberek vonzóknak találnák. Ezzel a ragadozó érzékenyíti a célpontját mind fizikailag, mind érzelmi téren, így feloldva a gátakat a szexuális tartalmú témák iránt. Fokozatosan eljutnak oda, hogy az elkövető obszcén tartalmakat küld a gyermeknek, és cserébe hasonló felvételeket kér a testéről. A végső szakasz a záró rész, amelyben a ragadozó célja a fizikai kapcsolat létrehozása. Megbeszélnek egy időpontot az offline térben való találkozásra, illetve azt, hogy mit fognak csinálni akkor, amikor találkoznak. Ez a szakasz nemcsak a gyermek számára jelent kockázatot, hanem az elkövetőre nézve is, hiszen különböző gyermekvédő, pedofilokra vadászó szervezetek, illetve a rendőrség is irányíthatja azt a profilt, amelynek a ragadozó a célpontja. A találkozó megszervezését a hely, dátum vonatkozásában az elkövető szervezi le. A gyermek sérülékenysége miatt ennek az eseménynek a létrejötte kifejezetten veszélyes. A ragadozó gyakran biztosítja a találkozó titkosságát azzal, hogy a gyermeknek többször azt javasolja, hogy ne mondja el, illetve hazudjon a szüleinek vagy bárki másnak arról, hogy kivel, miért és hol fog találkozni (Owen, 2015, 17–31.).

Élő online szexuális zaklatás

Az elkövetők általában a gyermekek szexuális kizsákmányolását egy másik felhasználón keresztül követik el. Ritkább esetben egy családtag vagy barát kényszeríti vagy manipulálja a gyermeket a cselekmény véghezvitelére, hogy mit, milyen módon csináljon a webkamera előtt. A cselekmény előtt a kényszerítő és a fogyasztó fél között megegyezés jön létre, hogy mikor, milyen formában fogja megosztani az élő kapcsolatot (streaming). Ehhez szükség van egy olyan felületre, amely engedélyezi az élőképes kapcsolat megosztását. Ezért a szolgáltatásért – meghatározott módon – egy bizonyos összeget juttatnak el a felvett készítő személyhez. Ennek a cselekménynek az elkövetési gyakoriságánál az adott közösség elfogadási szintje nagymértékben meghatározó. Meghatározó tényező továbbá a közösségre jellemző szegénység, a gyermekek szexuális

zaklatása, valamint az internet erejének meg nem értettsége is. A gyermekek szexuális kizsákmányolásának élő közvetítése kezdetben Délkelet-Ázsiára volt jellemző, azonban ez fokozatosan más régiókra is áttért (URL8). A hollandiai Terre des Hommes¹ a következőképpen határozza meg a webkamerás gyermekszexturizmust: az a folyamat, amikor felnőttek fizetnek vagy más ellenszolgáltatást nyújtanak azért, hogy megtekinthessék a más országban élő, szexuális visszaélést elkövető által közvetített (stream) élő videofelvételeket. Ez a jelenség a gyermekpornográfia és a gyermekprostitúció fogalmainak a kombinációja (Terre, 2013, 12.).

Sexting

A sexting azt a folyamatot jelenti, amikor valaki megosztja a magáról készített szexuális tartalmú üzeneteket, vagy az ilyen, technikai eszközzel rögzített felvételeket. Ennek egy speciális fajtája a nem kívánatos sexting, amikor a készítő személy akaratán kívül, más személy osztja meg, teszi közzé a nyilvánosság számára ezeket a tartalmakat. Különböző kutatások azt mutatták meg, hogy a gyermekek saját maguk által generált felvételeik 88%-át más személy töltötte fel az internetre, legtöbbször úgy, hogy a gyermek ezzel a történéssel nem volt tisztában (URL9). Ennek a cselekménynek lényeges eleme, hogy a kiskorú által létrehozott képek, és a továbbítás cselekménye köthető a groominghoz is, azonban a kiskorú legtöbbször ezt saját akaratából teszi, tehát tette nem a felnőtt fél vagy mások kizsákmányolásának az eredménye. Ettől függetlenül a későbbi kizsákmányolás veszélye jelentős mértékben nő. Ebben az esetben viszont a felelősség a kizsákmányoló felet terheli, aki letölti, vagy harmadik fél számára továbbítja ezeket a tartalmakat.

A sextinget felhasználó szexuális zsarolás: Sextortion

A szexuális zsarolás egyik új formája. Ebben a speciális helyzetben az áldozat sexting cselekmény során hozzájutott felvételek szülőknak, barátoknak, tanároknak való továbbküldésével, vagy közösségi oldalakon való megjelenítéssel zsarolja az elkövető a sértettet. Leggyakrabban további felvételek küldésére, pénz vagy egyéb juttatás megszerzésére törekszik.

1 Terre des Hommes. Svájc legismertebb gyermekvédő szervezete. Legfőbb céljuk a legsérülékenyebb gyermekek körülményeinek folyamatos javítása.

Gender swapping

A sex angol kifejezés, meghatározzuk az egyén biológiai nemét az ő sajátos génei alapján. A gender kifejezés szintén a nemiséget határozza meg, ebben az esetben viszont az egyén döntheti el, hogy melyik nemhez szeretne tartozni. Napi szinten mind a két nem különböző üzenetekkel, elvárásokkal és lehetőségekkel szembesül (Jane, 2010, 53.). Az internet az anonimitás mellett lehetőséget ad arra, hogy valami mást, újat próbáljunk ki. Ilyen a gender swapping, amellyel a kibertérben kipróbálhatjuk a másik nemet azzal, hogy megfigyelve az ellenkező nem viselkedését, profilját, mi is hasonló beállításokat hajtunk végre az adatlapunkon. Ez történhet nevünk megváltoztatásával, vagy olyan profilkép választásával, amelynek láttán az emberben – főleg a gyermekben – sztereotíp következtetést eredményez. Kérdésként felmerülhet, hogy ez miért olyan elterjedt az interneten. Az egyszerű kíváncsiság mögött mélyebb pszichológiai okok is állhatnak. A kulturális sztereotípiák nyomása miatt egyes emberek számára nehéz lehet azonosulni saját nemük szerepével. A társadalmi szerep a viselkedés és a hozzáállás átfogó mintázatát jelenti, amelyhez szükséges, hogy ismétlődő szituációkból álljon, mely társadalmilag többé-kevésbé azonosítható, ezzel kategorizálva, hogy milyen magatartások, cselekedetek tartoznak a nemekhez (Turner, 1990, 87.). Ennél fogva a kibertér anonimitására támaszkodva kifejezhetik és megtapasztalhatják azt, amit az offline térben nem tudnának, vagy nem mernének. A kibertér zajos környezetében, chatszobákban nem mindenki tudja észrevenni magát, képtelen érvényesülni. Ebből kifolyólag például egy férfi nagyobb figyelmet kaphat egy női név vagy egy vonzó női fotó avatárként való használatával, mint esetleg saját személyiségének felvállalásával. Ellenkező neműnek álcázva magukat olyan intimitást, romantikát, cyberszexet tapasztalhatnak meg, amelyet a saját, biológiai nemük felvállalásával nem tudnának. Ezzel kiélhetik tudatos vagy rejtett homoszexualitásukat is. Ritkább esetben a nemek közötti váltás annak a jele lehet, amit nemi zavartsággként diagnosztizálnak, vagyis egy olyan pszichikai zavar, amelynél a férfi vagy a nő identitása nem teljesen alakult ki (URL10).

Empirikus kutatás

A hollandiai Terre des Hommes az elmúlt években a gyermekek szexuális kizsákmányolásának új formáját figyelte meg és vizsgálta. Megállapításuk szerint az online gyermek szexturizmus kialakulásának legjellemzőbb okai a gyors technológiai fejlődés, amely elősegíti a globális kapcsolatokat, továbbá a sze-

génység, illetve az erőforrások növekvő egyenlőtlen eloszlása. A szervezet riasztó jeleket kapott a Fülöp-szigeteki projektpartnereitől, amely szerint a globális internethozzáférési lehetőségek növekedésével arányosan növekszik a gyermekek kizsákmányolásának és kereskedelmének mértéke is.

A gyermekprostitúció központokat és a Fülöp-szigeteken üzemelő offline gyermekkizsákmányolási formákat az internet modernizálta. Ez azt is eredményezte, hogy az ilyen anyagok még inkább hozzáférhetővé, a gyermekek pedig névtelenebbé válnak. Utcákon, éttermekben és internetkávézókban lezajló cselekményeket jelentettek, miszerint elszaporodtak azok az események, amikor gyermekek szexuális interakciókat folytatnak külföldiekkel webkamerán keresztül. A webkamerás gyermekszexturizmusnak a népszerűsége rendkívül gyorsan nő. Az interneten keresztül felnőttek pénzt vagy egyéb juttatásokat kínálnak a gyermekek élő streaming felvételeinek megtekintéséért. Ennek a cselekménynek a súlyosságát gyakran alábecsülik, hiszen nincs fizikai kontaktus a szolgáltatásért fizető fél és az áldozat között, azonban – ahogy tanulmányom korábbi részében már kifejtettem – ez a cselekmény pszichikailag rendkívül traumatizáló. Kutatásuk során az általuk tapasztalt eredmények azt mutatják, hogy az áldozatok között a fiúk és lányok egyenlő arányban oszlanak meg. Annak érdekében, hogy szemléltetni tudják ennek a problémának a súlyosságát, elindították a Sweetie-kísérletet, amely során tíz hét alatt az általuk bekategorizált 20.172 ragadozó közül több mint 1.000 főt tudtak azonosítani (Terre, 2013, 3–6.).

A Sweetie-kísérlet során használt módszereket alapul véve a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar oktatóinak mentorálásával elindítottam saját kutatásomat. A kutatás során egy általam létrehozott 13 éves fiú karakteren keresztül olyan magatartásoknak a természetét és mértékét vizsgáltam, amelyek befolyásolják a gyermek értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését. Magyarországra koncentráltam elsősorban, mint földrajzi területre, ennek érdekében magyar társkereső oldalakra, és magyar vonatkozású Facebook-csoportokba léptem be. Ezekből a területekből feltérképeztem és dokumentáltam minden esetet, amelyet ártalmasnak vagy veszélyesnek ítélt meg. Tekintve, hogy az internet az egész világot összeköti, nem lehetett azt kivitelezni, hogy – mint fókuszterületen – kizárólag egy ország területén kutassak, ebből fakadóan a kísérlet során feldolgozott 39 esetből 28 magyarral és 11 külföldivel sikerült kapcsolatot teremtenem magyar és angol nyelven. Az életkörülmények és a társadalmi háttér szempontjából igyekeztem úgy felépíteni a személyemet, hogy egy tipikus kulcsos gyerek látszatát keltsem. Egy olyan fiatalat akartam láttatni, aki a 20. század végén használt fogalom szerint csellengő gyereknek számított. A szülők elfoglaltsága miatt napközben nem tudtak megfelelő mennyiségű és

minőségű időt tölteni a gyermekkel, ezért kapott a lakáshoz egy kulcsot, és egyedül kellett megoldania az ingázást az iskola és otthona között. Ezt a kifejezést modernizálva tovább lehet vinni a kibertérre, vagyis a fiatal nem felügyelik a szülők a számítógép és az internet használata során, ezzel lehetőséget adva annak, hogy bármilyen tartalmat megtekintsen, így jelentősen fokozva a veszélyt, hogy olyan személlyel találkozik online, aki ártalmas lehet számára. Tovább növelve karakterem kiszolgáltatottságának látszatát, legendámban ragaszkodtam a nehéz gyerekkorhoz, vagyis a szülők válásához, és a személyem általános iskolán belüli kiközösítéséhez. Tekintve, hogy a kizsákmányolás e formája még viszonylag új és ismeretlen jelenség, a kutatásom célja az volt, visszajelzést kapjak arról, hogy egy általam, széria laptopon üzemeltetett profilon keresztül milyen gyorsan tudok kapcsolatot teremteni másokkal úgy, hogy én passzív jelenlévőként ugyan ott vagyok a térben, de nem kezdeményezek. Továbbá mennyire magas a normasértő magatartásokat elkövetők száma a nyilvános, online közösségi oldalakon. Ezt követően a képeim alapján hányan érdeklődnek további – esetleg a nemi vágy felkeltésére alkalmas – képek után, mielőtt jobban elmélyülnék a beszélgetésbe. Az életkoromról nem tudva hányan küldenek nekem intim képeket, vagy beszélgetnek velem szexuális tartalmú témákról, illetve elhívnak-e találkozóra. A kapott eredmény azt mutatja be, hogy mennyire kockázatos egy fiatal számára a felügyelet vagy tudatos biztonság nélkül használt internet, hiszen a beszélgetőpartner figyelmetlenség okán nem vette észre, hogy valójában egy gyerekkorúval kommunikál.

Ezt követően, akik megkérdezték az életkoromat és tudatosult bennük, hogy egy 13 éves gyerekkel beszélgetnek, hányan folytatják a beszélgetést, milyen intenzitással, át akarnak-e menni más platformokra, webkamerán vagy telefonon szeretnének-e velem tovább kommunikálni, kérnek, illetve küldenek-e a nemi vágy felkeltésére alkalmas tartalmakat, és ezek után hányan szeretnének velem találkozni a való életben. Az internet által biztosított anonimitás miatt a beszélgetőpartnereim által közölt, vagy adatlapjukon megjelenített adatok valódiságáról nem tudok véleményt alkotni.

Kutatás tervezése

A hat hónapos kísérlet során közel 400 órát töltöttem el online annak érdekében, hogy kellő mennyiségű és minőségű eredményt kaphassak a tanulmány elkészítéséhez. Az általam megcélzott platformok mind nyilvánosak voltak, mindenki által látogathatók, vagyis nem igényeltek meghívást más tagok részéről. A csevegőszobákban alapvetően szöveges kommunikációt lehetett megvalósí-

tani, azonban lehetőség volt webkamerás társalgásra, illetve fényképek, videók megosztására, de tekintve, hogy nem volt webkamerám és mikrofonom, élőképes kapcsolatot nem tudtak velem létesíteni. Az előfordulás gyakoriságának méréséhez hat hónapon keresztül, hét közösségi oldalon voltam jelen az általam létrehozott karakterrel.

Kutatási környezet

A hét nyilvános közösségi oldal közül öt oldal kizárólag Magyarországra koncentráldott, kettő nemzetközi volt, ahol angolul kommunikáltam. Legelőször a Facebookra regisztráltam, amellyel a kiberszemélyemet is hitelesíttem, továbbá a Google-keresőmotorban társkereső oldal címszóra keresve, az öt legnépszerűbb oldalon hoztam létre profilt. A legutolsó oldalra a Facebookon lévő hirdetés alapján találtam rá. Igyekeztem olyan oldalakon jelen lenni, amelyeket egy átlagos 13 éves fiú a kibertérben végzett mélyebb kutakodás nélkül is meg tud találni.

Módszerek

A Kornél profilnévvel megalkotott személyként eltöltött 400 óra során 39 személlyel volt kapcsolatom. Ehhez szükségem volt egy legendára, amelyhez ragaszkodtam, hogy a több partnerrel való kommunikáció egységes legyen. A legenda alapjához gyermekkorom emlékeit használtam fel abban a tekintetben, hogy melyik általános iskolába járok, hova szeretnék felvételizni, milyen sporttevékenységet folytatok, és további részletnek tűnő, lényeges dolgokat, amelyek erősítik azt az érzetet, hogy egy valódi kisfiúval kommunikálnak. A beszélgetéseket kizárólag pénteken, szombaton és vasárnap, általában 21:00-tól 01:00-ig folytattam. Azt, hogy nem tudok minden nap online lenni, azzal indokoltam legendámban, hogy szüleim elváltak, hétvégén a szüleim azon tagjával töltöm az időt, akinél van olyan számítógép, amit felügyelet nélkül használhatok. Továbbá azért csak az esti órákban vagyok elérhető, mert akkor már mindenki alszik, így látogathatok olyan oldalakat, amelyeket alapvetően nem engedne meg egy felelős szülő. A beszélgetések során igyekeztem passzív lenni abban a tekintetben, hogy elkerüljem a tanulmányomban feltüntetett veszélyes vagy normasértő magatartások elkövetésének tudatos előidézését. Ha kérdeztek, én válaszoltam, illetve ugyanazt a kérdést számára is feltettem. Ez viszont csak a kezdeti időszakban volt lehetséges. Ahhoz, hogy egy normális beszélgetést ki-

alakítsak, később magamtól is érdeklődtem a másik életéről és hétköznapi szokásairól, kerülve a szexualitással kapcsolatos témákat.

Saját kommunikációmát igyekeztem gyerekesen előadni, helyesírási hibákkal, hangulatjelek túlzott alkalmazásával és egyszerű kifejezések használatával. Tekintve, hogy más gyermek képeit nem használhattam fel, illetve nem volt meg a lehetőségem olyan eszközök, programok használatára, amelyeket a Terre des Hommes is alkalmazott a Sweetie-karakter megalkotásánál, saját fiatalkori képeimet kellett használnom. Négy darab képet osztottam meg partnereimmel, amelyek minősége gyenge volt, az arcom így kevésbé felismerhető. A képeket 18 évesen készítettem, azonban könnyen eladható volt egy 13 éves gyermek képeinek. Ezt alátámasztja az is, hogy volt olyan beszélgetőpartner, aki 11 évesnek nézett, továbbá az elittárs.hu társskereső oldal moderátorai letiltották a profilomat, hivatkozva arra, hogy fiatalkorú vagyok.

Beszélgetések kezdeményezése

Fontosnak tartom kiemelni, hogy jelen voltam a térben, de senkivel sem kezdeményeztem kapcsolatot. A 39 személy mindegyike magától vette fel velem a kapcsolatot. A Facebook adatlapomon fel volt tüntetve, hogy 13 éves vagyok, viszont a társskereső oldalakon nem volt lehetőségem erre, tekintve, hogy 18 éven aluliak nem regisztrálhatnak. Ebből fakadóan a társskereső oldalakon nem lehetett egyből leszűrni az életkoromat, így az sem mondható el, hogy a gyermek profil vonzotta a beszélgetőpartnereket, attól függetlenül, hogy a fényképek árulkodók lehettek.

A szituációk veszélyesnek minősítése

A 39 beszélgetőpartnerem közül 11 személy Facebookon vette fel velem a kapcsolatot. Ezen a közösségi hálón többségében külföldiek írtak rám. Nyolc filippínó egy török, egy indiai és egy magyar nemzetiségű. Adatlapomon fel volt tüntetve az életkorom, illetve mindegyikük rá is kérdezett a beszélgetés során. A magyar férfi – miután tudatosult benne, hogy hány éves vagyok – megkért, hogy szüntessem meg vele a kapcsolatot. A külföldiek mind folytatták a kommunikációt, közülük a török, az indiai és a három filippínó beszélgetett velem szexuális tartalmú témákról, kért meztelen fényképet, illetve invitált találkozóra, attól függetlenül, hogy több ezer kilométer választott el bennünket, azonban egyikük sem küldött magáról intim felvételt.

A társkereső oldalak ettől eltérő eredményt mutattak. A Google által keresett öt legnépszerűbb társkereső oldalon senki nem kezdeményezett velem beszélgetést, továbbá az elittárs.hu oldalról letiltották a profilomat. A Facebookon egy hirdetésben találtam meg a planetromeo.com nemzetközi társkereső oldalt, melyre 2017. november 11-én regisztráltam, s ezt követően – már a profilom szerkesztése közben – hét valós személy vette fel velem a kapcsolatot. Attól függetlenül, hogy ez egy nemzetközi társkereső oldal, 28 személlyel kommunikáltam, és csupán egy személy volt német, a többi 27 magyar volt. Ezen az oldalon a 28 személy közül kilenc úgy beszélgetett velem szexuális tartalmú témákról, hogy nem érdeklődött az életkorom iránt, mindegyikük küldött meztelen képet, és kért tőlem hasonlót, közülük három invitált személyes találkozóra. További kilenc személy érdeklődött az életkorom után, közülük egy azonnal letiltott, a többi nyolc viszont izgatottan folytatta a beszélgetést szexuális tartalmú témákkal, mindegyikük küldött és kért tőlem meztelen képeket, köztük az egy német is. A nyolc személy közül csupán egy magyar és a német szeretett volna velem találkozni. A 39 személy közül 17-en voltak, akik normasértő magatartás nélkül kommunikáltak velem.

Tapasztalatok feldolgozása

A karakteremet biszexuálisnak állítottam be, vagyis olyan személynek, aki mind a két nemhez vonzódik. Több homoszexuális személlyel készítettem interjút, elmondásuk szerint 9-11 évesen már tudták, hogy a másik nemhez vonzódnak, ezzel az információval életszerű lehetett a karakterem is. A legendámban erre a részletre azért volt szükség, hogy mind a két nemnél fenn tudjam tartani az érdeklődést. Ettől függetlenül, mind a 39 beszélgetőpartnerem magukat férfinak valló, homoszexuálisnak beállító, valós személyek voltak. Azonban ez nem azt jelenti, hogy valóban homoszexuális férfiakkal beszélgettem. A gender swapping miatt megvan rá az esély, hogy nők változtatták meg nemüket férfivá, karakteremmel egyidősek voltak, de még annak is, hogy egy másik kutató személlyel kommunikáltam. Mindez az anonimitást biztosító kibertér miatt lehetséges.

A közösségi oldalakon való részvétel során a fizikai bántódás lehetősége ugyanúgy fennállt, mint ahogy a pszichikai sérelem, tekintve, hogy a rendszer elsősorban a lakhelyemhez közeli, ugyanazon nemzetiségű felhasználókat jelenítette meg. A társkereső oldalon senki sem használta a valódi nevét, kitalált felhasználónevekkel regisztráltak, s ez lehetőséget biztosított arra, hogy az anonimitásérzet által nyújtott biztonságból fakadóan felvegyenek egy olyan

magatartást, amelyet csak akarnak, hiszen valódi személyükre, ha nem akarják, akkor az átlag felhasználó nem talál rá.

Társskereső oldalon három felhasználót ítélt meg rendkívül veszélyesnek. A harmadik, általam legveszélyesebbnek ítélt beszélgetőpartnerem elmondása szerint 39 éves volt. A beszélgetés elején nem hitte el, hogy valóban 13 éves vagyok, de a kommunikációt folytatva, annak fokozatos elfogadásával a lelkesedése is nőtt karakterem iránt. A kommunikáció során vágyakozását fejtette ki a 13 éves fiú iránt, illetve beszélt családi problémáiról, gyermekeiről, és a válófélben lévő feleségéről. Az, hogy ez a felnőtt férfi, akinek felsége van és gyermekei, egy társkereső oldalon karakteremnél keresett lelki vigaszt, beleillik Cooper, Scherer, Soies, és Gordon által, az MSNBC weboldalán készített kutatásba, amely szerint ez a magatartás magyarázható azzal, hogy az internetes függőség jelentős szakmai, szociális, családi vagy pszichológiai problémákhoz vezethető vissza. Az egyik legnagyobb online szexualitást vizsgáló tanulmányban az MSNBC weboldalán közzétett online kérdőívet 9.777-en töltötték ki, ennek 86%-a férfi volt. A tanulmány megállapította, hogy a felhasználók 8%-a szexuálisan kényszeres viselkedés jeleit mutatta online (Cooper et al., 1999, 30., 33–35.). A legproblematisabb kommunikációk is online csevegőszobákban történtek (Kimberly, 2011, 54.). Jelen esetben az én beszélgetőpartneremnek is családi problémái voltak.

A második, általam legveszélyesebbnek ítélt beszélgetőtársam egy német nemzetiségű személy volt, akivel angolul kommunikáltam. Ő már a beszélgetés elején megtudta, hogy 13 éves vagyok. Ezt tudomásul vette, majd közölte, hogy tisztában van azzal, hogy bűncselekményt követ el, de nagyon szeretne velem személyes kapcsolatot teremteni. Ennek érdekében 2018 januárjára tervezett repülőjegyet venni Budapestre, hogy találkozhatson velem. Küldött magáról meztelen képet, és kért is tőlem ilyet. Legendámban hobbiként hivatkoztam a versenytáncra, aminek ismeretében megkért, hogy személyesen táncoljak neki, meztelenül.

Az általam legveszélyesebbnek ítélt személlyel olyan eredményt értem el, amely nem volt előre tervezve. A kísérlet kezdetén az NKE RTK oktatóival abban állapodtunk meg, hogy a legsúlyosabb eredmény, aminél meg kell állnunk, az a találkozóra invitálás. A kutatás során, egy általam Andrásnak elnevezett személlyel beszélgettem a leghuzamosabb ideig. András a különböző beszélgetések közben rendszerint hirtelen váltott át hétköznapi témából szexuális tartalmú témára. Nemcsak rólam érdeklődött, hanem iskolatársaimról is. Rengeteg utalást tettem arra, hogy fiatal vagyok, azonban nem értette, vagy tudatosan kerülte az erre vonatkozó reakciókat, és az életkoromra való rákérdezést. A beszélgetésünk eljutott addig, hogy találkozóra invitált. Ezt követően

felmerült bennem a kérdés, hogy vajon András valóban hajlandó lenne-e kijönni az offline térbe. Mentoraim engedélyével folytattam a kommunikációt, és elkezdődött András részéről a találkozó megszervezése. Ennél a pontnál már muszáj volt vele egyértelműen közölnöm az életkoromat, amelyre szintén nem reagált. András kávézni hívott el, és közölte, hogy a beleegyezésemmel orálisan kielégíthetem a mosdóban. A szervezés közben áttértünk más platformra is, így megtudva a nevét, illetve a számomra elküldött képei alapján, az interneten könnyen beazonosíthatóvá vált. Egyedül nála lehet kijelenteni, hogy a társkereső oldalon, a nevén és életkorán kívül – amely különbözött az adatlapján feltüntetett, illetve a chaten leírt számtól – teljes mértékben magát adta egyetemi végzettségei, munkahelye, illetve saját képei tekintetében.

Találkozó megszervezése

Oktatóim tanácsát kikérve készültem fel a találkozóra, amely 2017. december 22-re lett kitűzve. A célom a dekonspiráció nélküli, kriminalisztikai fényképes csapda alkalmazása volt, vagyis a célszemélyem optikai úton való rögzítését követően elhagyni a helyszínt, a készített felvételt pedig eredményként felhasználni a kutatásomban, ezzel szemléltetve, hogy egy egyszerű beszélgetés során hova juthat el egy 13 éves gyermek.

A váci vasútállomás várótermét választottam a találkozó helyszínéül. A találkozó megfelelő módon megtervezésre került: a helyszín, útvonalak, járókelők létszáma és egyéb részletek vonatkozásában, elkerülve a dekonspirációt, és a célszemélyem részéről erre reakcióként adható érzelmet terhelő extrém impulzust. András a megbeszéltek alapján megjelent a váci vasútállomáson, amit – dekonspiráció nélkül – fényképfelvételekkel dokumentáltam.

Összegzés

Az empirikus kutatás során karakterem kilépett a kibertér fizikailag biztonságot nyújtó, határtalan világából abba a világba, ahol internetes ismerőse várta. A kutatással bizonyosságot nyert az, hogy egy 13 éves gyermek 400 óra alatt eljuthat egy beszélgetéstől egészen addig, hogy egy idegen személlyel személyesen találkozzon. A két pont között pedig megtapasztalja a grooming folyamatának minden pontját, amelynek megcélzott eredménye András részéről orális szex kérése lett volna, amit a Büntető Törvénykönyv szexuális visszaélésként rendel büntetni.

Etikai iránymutatás

A kriminológiai kutatásokat az 1949-ben megalkotott Nürnbergi Etikai Kódex szabályozza. A legfontosabb kitétele az önkéntesség, hogy a kísérlet résztvevője kényszermentesen, saját akaratából vegyen részt abban. A Nemzetközi Statisztikai Intézet (ISI) több mint hét évet szentelt a kutatásokhoz kapcsolódó szakmai etikai kódex kidolgozásának. A kódex iránymutatásaiban megemlíti azon kutatásokat, amelyek eredményességét és valóságát veszélyeztetnék a kutatás alanyainak tájékoztatása, illetve az előzetes beleegyezés elnyerése érdekében megtett lépések. Bizonyos esetekben technikai vagy gyakorlati megfontolások korlátozzák ennek a tájékoztatásnak és beleegyezéskérésnek a megtételét. Azonban elengedhetetlen a kutatási alanyok érdekeinek védelme. Olyan esetekben, amikor a kutatás célja kizárja a lényeges információ előzetes feltárását a kutatás alanyai előtt, a kutatónak kötelessége az esetleges megtévesztésre adott valószínűsíthető következményeknek a mérlegelése. A lényeges információ elhallgatás, illetve a kutatás alanyainak szándékos vagy hanyagságból elkövetett, átmeneti vagy állandósult félretájékoztatása csalásnak minősül, amely jogos megbélyegzést vonhat maga után, feltéve, ha nem indokolható. A kutatónak így kötelessége, hogy a maximális mértékben megvédje a kutatás alanyát a részvétel lehetséges káros következményeitől. A kutatónak meg kell kísérelnie minimális mértékűre szorítani maguknak a kutatás alanyainak okozott, illetve a környezetükkel fennálló viszonyban létrejött esetleges zavart. Így például elengedhetetlen, hogy a kutató megfelelő figyelmet fordítson arra, hogy a kutatás alanyainak a személyazonossága ne kerüljön nyilvánosságra, és ne legyen kikövetkeztethető (ISI, 1985, 1.3, 3.1, 4.3c, 4.5, 4.6). Tekintve, hogy empirikus kutatásom lényege az volt, hogy olyan magatartásokat térképezzek fel, amelyeket kizárólag akkor tapasztalhatok meg, ha a résztvevők nem tudják, hogy egy kísérlet részesei, András – tekintve, hogy az offline térbe kihívtam – a kísérlet befejezését követően e-mailben értesítettem a kutatás tényéről.

Következtetések

Gyurkó Szilvia szerint a pornográf jellegű gyermekfelvételeket, animációkat, fotókat, és ezzel párhuzamosan a felnőtt pornográf felvételeket tartalmazó profilokat a közösségi média területén nagyon nehéz megtartani, mivel hamar törlésre kerülnek a felhasználók részéről. Közösségi oldalakon a chatfelügyelők egy óra alatt több száz posztot távolítanak el. Ez egy visszajelzés a szolgáltató felé, hogy az adott profilt töröljék, azonban nincs arra garancia, hogy pár óra

múlva ugyanezt a tevékenységet – a profil mögött húzódó személy – ne folytathatná. Ez a fajta anonimitás megmutatja azt, hogy mennyire könnyedén lehet migrálni az online személyiséget egyik profilból a másikba. Azt a kérdést, hogy hogyan lehet gyermekünket megvédeni az interneten, nem szabad felületesen kezelni. Ez nem safer internet vagy szexuális kizsákmányolás kérdése, ez egy teljesen önálló jelenség. Azokban az országokban, ahol ezt önállóan kezelik, látszik a volumene. Az Egyesült Királyságban a Child Exploitation and Online Protection Comman (CEOP) szervezet kifejezetten az ilyen típusú, gyermekek sérelmére elkövetett online szexuális visszaélésekkel foglalkozik, és elképesztő hatékonysággal derítik fel az ügyeket. Azokat a kérdéseket és magyarázatokat nagyon komolyan kezelik, amelyek Magyarországon még meg sem jelentek. A gyermek akkor is áldozattá válik, ha például a szülő készít róla egy képet, amely később egy pedofil oldalon kerül megosztásra, amire valaki önkielégítést végez, lényegtelen, hogy a gyermek tud-e róla vagy sem. Azonban komoly kérdés az is, hogy hol húzzuk meg a határt. 2016 novemberében a CEOP felderítése során annyi elkövetőt fogtak el az Egyesült Királyságban, hogy fizikailag nem lehetett a jogszabályban megadott jogkövetkezményeket kiszabni, mert nem volt hely, ahol ezt végre tudták volna hajtani. 2017-ben a CEOP derítette fel azt a hálózatot, akik az Instagramon keresztül csábították el azokat a gyerekeket, akikre rászabtak egy algoritmust, amely olyan felhasználókat keresett, amelyekre ráillik, hogy magányos vagyok, sokat vagyok egyedül, ki vagyok szolgáltatva, vagyis azokra a paraméterekre keresett rá, amelyek az érzelmi elhanyagolás abúzusára utalnak. Ezeket a gyerekeket manipulálták, és így csábították prostitúcióval és pornográfiával összefüggésbe hozható cselekményekre. Ha túl hatékonyan működik az online felderítés, akkor egyszerűen nem tudják felhasználni a rendszer kapacitását. Fontos lenne, hogy azok, akik ilyen érdeklődést tanúsítanak, kapjanak egy visszajelzést arról, hogy magatartásuknak milyen jogkövetkezményei lehetnek. Az, hogy a gyermekek tudatosabbak legyenek, csupán a prevenciónak egy része. Magyarországon nincs struktúra, intézményrendszer arra, hogy ezekkel az ügyekkel foglalkozzanak, ami egy hanyag hozzáállás. Egy brit típusú alegység, szervezet létrehozása, amely kifejezetten az online térben, felnőttek által, gyerekek sérelmére elkövetett visszaéléseket vizsgálja, nagyon fontos lenne, mert ahol erre van apparátus, ott komoly eredményeket lehet elérni. Természetesen ehhez megfelelő jog- és ítélkezőrendszer is szükséges. A megoldás az lenne, hogy már akkor jogkövetkezménnyel járjon a cselekmény, amikor az elkövető még nem találkozik a gyerekekkel, csak meztelen képet kér vagy küld az áldozatnak. Az új Btk. szerint Magyarországon a sexting tényállási eleme lehetne a szexuális zaklatásnak abban az esetben, ha rendszerszerűen, nem konszenzuális alapon köve-

tik el, azonban a joggyakorlatban ilyen ügyre nem volt példa, ellenben az angolszász jogrendszerrel. Nem megfelelő a kérdés, amikor azt vizsgáljuk, hogy az internet káros-e a gyerekekre vagy sem. A mai fiatalok körülbelül harmada előbb tanulja meg kezelni a technikai eszközöket, mint hogy beszélni tudna. A gyerekek, akár csak a játszótéren, jelen vannak a kibervilágban is, vagyis azon kellene gondolkodni, hogyan védjük meg őket a rájuk nézve káros tartalmaktól. Ezeknek a közösségi oldalaknak a struktúráját megváltoztatni nagyon nehéz, tekintve, hogy az üzemeltető cégek többsége Amerikában, amerikai szabályrendszerek szerint van bejegyezve, így a területi hatály alapján az ott hatályos Btk. alkalmazható velük szemben. Tehát a védelem felépítését a gyermekek téma iránti érzékenyítésénél kell elkezdeni. Ez elsősorban a szülők feladata, hogy mennyire tudatosan nevelik utódaikat. El kell fogadni, hogy az 1995 után születettek digitális gyerekkorban nőttek fel, így, ha akarjuk, ha nem, a gyerek ott van a kibertérben. Azonban alapvető emberi attitűd az, hogy nem szeretünk tudomást venni komoly problémákról. El kell fogadni azt, hogy ha a gyerek tudja működtetni a technikai eszközt, az még nem azt jelenti, hogy érti és tudja annak a működését (Gyurkó, 2018). Parti Katalin szerint problémát jelent az, hogy a magyar iskolákban nincs intézményes szexuális felvilágosítás, amely alkalmas lenne arra, hogy a tudatosságot elmélyítsük a gyerekekben. Az interneten óhatatlanul találkozhatnak olyan tartalmakkal – zaklatással, szexuális ragadozókkal –, amiket nem tudnak egyedül feldolgozni. Az sem megoldás, ha otthon korlátozzuk az internethasználatot, hiszen az iskolában, a könyvtárban, egy osztálytárs technikai eszközén ugyanúgy jelen lehetnek a kibervilágban. Edukációkkal védelmi mechanizmusokra kellene oktatni a fiatalokat, hogyan ismerjék fel a veszélyeket, mi az a pont, amikor már nem várhatnak tovább, amit már jelenteni kell egy felnőttnek, illetve, hogy ők hova tudnak fordulni ezzel a problémával. Az internettől való eltiltás nem vezet eredményre, hiszen a kíváncsiság, dacreakció miatt úgy is módot fog találni arra, hogy kielégítse kíváncsiságát. Továbbá, ha elveszük a használatától a jogot, azzal nem fog becsatlakozni az önállósodási folyamatba, ami azt eredményezné, hogy felnőttként felelős és tudatos döntéseket hozzon. Az egyik leggyakoribb veszély a közösségi médián keresztül éri a gyerekeket, általában saját közösségéből, ez a cyberbullying. A veszély nem csak a gyakoriságból adódik, hanem abból is, hogy a felnőttek nem tudnak ezekről, és az ebből kifejlődhető szexuális zaklatás eshetőségéről. Ezenkívül nincs olyan közösség, amihez olyan szenzitív kérdésekkel fordulhatnak emberek, mint például a pedofília. Ha valaki érzi magában, hogy vonzódik a gyerekekhez, de még nem követett el bűncselekményt, és érzi, hogy kezelésre lenne szüksége, akkor nem tud olyan fórumhoz fordulni segítségért, ahol hasonló emberekkel beszélgethet személyesen, vagy

terapeuták segítségével egy kognitív terápiás folyamaton végig tudna haladni. De ha működne is ilyen, akkor annyira titkosnak kellene lennie, hogy nem tudna eljutni a célközönséghez. Ez – állami támogatással – újabb védőhálót jelenthetne társadalmunk érdekében. Korábban a Ne Bánts Világ Alapítvány keretén belül volt arra lehetőség, hogy a börtönből szabadult szexuális bűncselekményt elkövetők regisztrációjukkal részt vehettek egy kognitív pszichológiai kezelésen a visszaesés megelőzése érdekében. Azonban az alapítvány – pénzügyi támogatás hiányában – nem tudta sokáig végezni ezt a fajta prevenciós feladatot. Prevenciós programként meg lehet említeni továbbá a Good Lives Model-t, amely elfogadottan, eredményesen működik nemzetközi szinten (Egyesült Királyság, Skandinávia, Benelux államok). Alkalmazása során nemcsak a visszaeséstől való megoldás valósul meg, hanem a társadalom érzékenyítése, hiszen önkéntesekkel működik a program (Parti, 2018).

Befejezés

Az empirikus kutatás végén kapott eredmény, amely során technikai eszközzel rögzítettem az Andrással való találkozást, átlépett egy láthatatlan határt. Mentoraimmel való egyeztetést követően informálisan jelzést tettünk a Nemzeti Nyomozó Iroda munkatársai felé, amely során közölték velünk, hogy az aktuális, szóbeli ügyészi állásfoglalás az, hogy rendőr illet nem csinálhat, amennyiben civil hajt végre hasonló cselekményt, az beugratásnak minősül, így az ügyészség el fogja utasítani a feljelentést. A kutatás során több valós személy fejtette ki vágyait, amelyek szexualitástól fűtött vágyak voltak kiskorúak iránt. Továbbá András tudattartalma átfogta azt, hogy egy kiskorúval fog találkozni, akit orális közönsülésre invitált, amely a magyar Btk. szerint büntetendő. Ezen valós személyek közül senki sem lett megszólítva vagy figyelmeztetve hivatalból, illetve nincs Magyarországon olyan intézményrendszer, ahová ezek a személyek segítségért tudnának fordulni. Azonban a megfelelő intézményrendszer felállításán kívül védekezésként további lehetőségek is adóttak a társadalom számára, ez pedig a prevenció. Vagyis a fiatal tudatosságának fejlesztése, hogy képes legyen felismerni a veszélyt és képes legyen arra megfelelően reagálni. Ezt a tudást a fiatal nem csak a hatóság bűnmegelőző programjain és az oktatási intézményeken keresztül kaphatja meg, hanem a társadalom legkisebb egységében, a családban is, a szülői gondoskodás révén. Ehhez viszont szükséges a fenti cselekmények társadalomban való meglétét tudomásul venni, amely lelkileg rendkívül terhelő, így az emberek a megismerés helyett hajlamosak tőle elzárkózni.

Felhasznált irodalom

- Adler, F. – Muller, G. O. W. – Laufer, W. S. (1924): *Kriminológia*. Budapest: Osiris Kiadó
- Beichtman, J. H. – Zucker, K. J. – Hood, J. E. – DaCosta, G. A. – Akman, D. – Cassavania, E. (1992): *A review of the long-term effects of child sexual abuse*. *Child Abuse & Neglect*, 16, 101–118.
- Bennett, D. (2001): *Pornography-Dot-Com: Eroticising Privacy on the Internet*. *The Review of Education/Pedagogy/Cultural Studies*, 381.
- Brown, A. – Barrett, D. (2002): *Knowledge of evil: child prostitution and child sexual abuse in twentieth century*. Cullompton: Willan Publishing
- Browne, A. – Finkelhor, D. (1986): *Impact of Child Sexual Abuse: A Review of the Research*. *Psychological Bulletin*, 66–77.
- Cooper, A. – Scherer, C. – Boies, S. C. – Gordon, B. L. (1999): *Sexuality on the Internet from sexual exploration to pathological expression*. *Professional Psychology: Research and Practice*, 2, 154–164.
- ECPAT (End Child Prostitution, Child Pornography and Trafficking of Children for Sexual Purposes) (1997): *Child Pornography: An International Perspective*. Bangkok: ECPAT International, 2.
- Feather, M. (1999): *Internet and Child Victimisation*. Brisbane: Australian
- First, M. B. (2014): *DSM-5 and paraphilic disorders*. *Journal of the American Academy of Psychiatry and the Law*, 2, 191–201.
- Hatvani A. (2010): *A trauma lélektana a korai pszichoanalízis tükrében*. https://uni-eszterhazy.hu/public/uploads/hatvani-andrea-a-trauma-lelektana-a-korai-pszichoanalizis-tukreben_56a-727c41e0db.pdf
- International Statistical Institute (1987): *Szakmai Etikai kódex*. Tokyo: International Statistical Institute
- Klain, E. J. (2001): *The Global Victimization of Children: Problems and Solutions*. New York: Springer
- Krug, G. E. – Dahlberg, L. L. – Mercy, A. J. – Zwi, B. A. – Lozano, R. (2002): *World report on violence and health*. Geneva: WHO
- Lane, S. F. (2001): *Obscene Profits: The Entrepreneurs of Pornography in the Cyber Age*. London: Routledge Books
- Mackie, G. (2004): *Publishing Notoriety: Piracy, Pornography and Oscar Wilde*. *University of Toronto Quarterly*, 4, 980–990.
- Neumann, D. A. – Houskamp, B. M. – Pollock, V. E. – Briere, J. (1996): *The Long-Term Sequelae of Childhood Sexual Abuse in Women*. *Child Maltreatment*, 1, 6–16.
- O’Connell, R. – Price, J. – Barrow, C. (2004): *Cyber Stalking, Abusive Cyber Sex and Online Grooming*. University of Central Lancashire, Cyberspace Research Unit
- O’Connell, R. (2003): *A Typology of Cyberexploitation and Online Grooming Practices*. University of Central Lancashire, Cyberspace Research Unit

- Owen, T. – Owen, J. A. (2015): *Virtual criminology: Insights from geneticsocial science and Heidegger*. The Journal of Theoretical and Philosophical Criminology, 7, 17–31.
- Parti K. (2008): *Az eladók már rég hazamentek. A büntetőjog, mint az online pornográfia szabályozásának eszköze*. Pécs: PhD doktori értekezés
- Putnam, F. W. (2003): *Ten-Year Research Update Review: Child Sexual Abuse*. Journal of American Academic Child Adolescent Psychiatry, 42, 269–278.
- Schmallegger, F. – Pittaro, M. (2009): *Crimes of the Internet*. New Jersey: Prentice Hall
- Snyder, F. (2001): *Sites of criminality and sites of governance*. Social & Legal Studies, 10, 251–256.
- Swanson, J. L. – Fouad, N. A. (2010): *Career Theory and Practise*. California: Sage Publications
- Terre des Hommes (2013): *Webcam Child Sex Tourism* https://www.terredeshommes.nl/sites/tdh/files/uploads/research_report.pdf
- Terre des Hommes Netherlands (2013): *– Becoming Sweetie, A novel approach to stopping the global rise of Webcam Child Sex Tourism* https://www.terredeshommes.nl/sites/tdh/files/uploads/research_report.pdf
- Thorburgh, D. – Lin, H. (2004): *Youth, Pornography and the Internet*. Issues in Science and Technology, 8, 43–47.
- Turner, R. H. (1990): *Role Change*. Annual Review of Sociology, 16, 80–87.
- Wall, D. F. (2009): *Crime and Deviance in Cyberspace*. London–New York: Routledge
- Wallace, P. (2002): *Az internet pszichológiája*. Budapest: Osiris Kiadó
- Yar, M. (2013): *Cybercrime and Society*. London: Sage Publications
- Young, K. (2011): *Virtual Sex Offenders: A Clinical Perspective*. London: Taylor & Francis

A cikkben szereplő online hivatkozások

URL1: Az internet rövid története. <https://hvg.hu/tudomany/20041203interhist>

URL2: Internet World Stats – The Digital Divide, ICT, and Broadband Internet. <https://www.internetworldstats.com/links10.htm>

URL3: Internet Filter Effectiveness: Testing Over and Underinclusive Blocking Decisions of Four Popular Filters. http://www.copacommission.org/papers/filter_effect.pdf

URL4: Internet Censorship: Law and Policy Around The World'. <http://www.efa.org.au/Issues/Censor/cens3.html#sau>

URL5: Paraphilias. <https://www.psychologytoday.com/conditions/paraphilias>

URL6: How are pedophiles treated in prison. <https://www.quora.com/How-are-pedophiles-treated-in-prison>

URL7: Grooming. <https://www.nspcc.org.uk/what-is-child-abuse/types-of-abuse/grooming/>

URL8: How child sexual abuse became a family business in the Philippines. The Guardian, 31 May 2016, accessed 4 June 2016. <https://www.theguardian.com/world/2016/may/31/live-streaming-child-sex-abuse-family-business-philippines>

URL9: Study on the Effects of New Information Technologies on the Abuse and Exploitation of Children. https://www.unodc.org/documents/Cybercrime/Study_on_the_Effects.pdf

URL10: Do boys and girls just wanna have fun? In Gender Communication. <http://users.rider.edu/~suler/psycyber/genderswap.html>